

GRZEGORZ STRAUCHOLD
Uniwersytet Wrocławski
Instytut Historyczny
ORCID: 0000-0003-2000-8619

Wybór źródeł do historii Jeleniej Góry w latach 1945–1990, cz. 1: Lata 1945–1975, red. i oprac. Ivo Łaborewicz, Jelenia Góra: Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Jeleniej Górze, 2020 (Fontes Silesiae, 1), ss. XXVI, 256, ill.

Podstawą każdej poważnej publikacji, na dodatek źródłowej i mającej ambicje być naukową, jest wstęp. Tutaj obszerny, liczący kilkanaście stron, zaopatrzone w liczne przypisy. Wynika z niego jednoznacznie, ale także i z mojej wiedzy na temat regionu jeleniogórskiego, że redaktor naukowy zrezygnował – całkowicie zasadnie – z kopiowania/powtarzania w tomie źródeł, które pojawiały się wcześniej w odnośnych publikacjach. Także tematyka wybranych do tego zbioru dokumentów generalnie wypełnia lukę w zagadnieniach, które zostały przed dekadami omówione w nadal znakomitej monografii Jeleniej Góry pod redakcją naukową prof. Zbigniewa Kwaśnego¹.

W dyscyplinie historia, jak zresztą w każdej dyscyplinie, pojawiają się nowe trendy i nowe punkty ciężkości. Także w recenzowanym tomie – co jest kolejnym znamieniem jego nowatorskiego charakteru – punkt ciężkości wyboru źródeł i rozważań nad nimi przesunął się na zagadnienia dotyczące życia codziennego. Bez tego nie da się obecnie napisać, przygotować, opracować poważnego studium historycznego. Całe szczęście. We wstępie tomu – w ramach niezbędnego wprowadzenia metodologicznego – określono precyzyjnie geograficznie teren, którego tyczą się przywołane dokumenty. Wskazano nadto, jakie zbiory były podstawą odnośnej kwerendy.

¹ Zbigniew Kwaśny, *Jelenia Góra. Zarys rozwoju miasta*, Wrocław 1989.

Redaktor naukowy (nie wiem, dlaczego pominięty na stronie tytułowej i „ukrywający” się na stronie wydawniczo-technicznej) jest kierownikiem jeleniogórskiego oddziału Archiwum Państwowego we Wrocławiu, autorem licznych publikacji, przede wszystkim odnoszących się do zasobu jeleniogórskiego archiwum i tematyki regionalnej. We wstępie do książki profesjonalnie scharakteryzował on edycje jeleniogórskich źródeł do 1945 r. Ukazał również publikowanie „poniemieckich” archiwaliów już w okresie polskim, po 1945 r. Dokonywał tegoż przez dekady zespół wybitnych uczonych, przede wszystkich z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Ivo Łaborewicz we wstępie do tomu podkreślił, iż od lat 70. XX w. ukazywały się także źródła dotyczące się okresu polskiego władztwa nad regionem. Nigdy jednakże w postaci osobnego opracowania. Fakt ten legł u podstaw idei opracowania niniejszego zbioru.

Zasadnicza treść książki – źródła archiwalne – została podzielona na odrębne tematy. Niekiedy zachodzące na siebie merytorycznie, ale tego nie da się uniknąć. Tych grup tematycznych jest dziewięć. Nie będę ich opisywał szczegółowo. Każdy wybór jest prawem autorskim badacza. Niemniej uważam, iż redaktor naukowo solidnie dokonał owego wyboru. Dodam, iż każda grupa (rozdział książki) dokumentów została poprzedzona narracyjnym wstępem merytorycznym. Także każdy dokument został zaopatrzony w niezbędne wyjaśnienia w odsyłaczach. Wśród nich znalazły się i takie, które wyjaśniają terminy znane w środowisku archiwistów, ale które to pojęcia nie są znane czytelnikom spoza grona zawodowców.

Recenzowany tom został zaopatrzony w bardzo solidnie przygotowaną bibliografię. Podzieloną na „literaturę” (opracowania zwarte i artykuły), akty prawne, wydawnictwa urzędowe, netografię (zasoby Internetu). Gdybyż wszystkie recenzowane przeze mnie publikacje były tak poprawne warsztatowo... Jest zatem ten tom solidnym opracowaniem naukowym, zupełnie pionierskim na terenie jeleniogórskim zbiorem źródeł. Jego potencjalnymi odbiorcami – czytelnikami mogą być zawodowi archiwiści, historycy, ale i nauczyciele innych przedmiotów, samorządowcy, regionaliści, fascynaci regionu, studenci etc., etc. Teraz trzeba życzyć pomysłodawcom, realizatorom i donatorom, by można było opracować i wydać tom drugi – już zaplanowany – tego unikatowego opracowania.